

TÄNA LEHES

Volikogus

Tasub teada

Sotsiaaltoetuste saamiseks tuleb pöörduda kohaliku omavalitsuse poole

Ohvriabiteenus on kõigile kättesaadav

Kuivõrd me oleme tänapäeval kaitstud?

Muudatused tulude deklareerimisel 2005.a.

Loodusemees Arne Ader Puhja lasteaias

Puhja Gümnaasium annab teada

Jalgpallist

Et vaheajad ei läheks luhta!

“Mees tuli metsast”

Tantsurühm Opsal 20. aastane

Tartumaa liikumisrühmad Puhjas

Ines Aru ja Volli Käro kultusnäidendis Džinnimäng

Põllumajandusmaa metsastamise toetus

Veiste ja uttede kasvatamise toetus

Olla või mitte olla

Õnnitleme

Suuline enampakkumine korterile Ulilas

Tähelepanu kõik Sinilinnu vilistlased!

Kogumisvõistlus “Naisena ülikoolis”

Oodatakse osavõtjaid aiakujunduskursusele

Puhja Seltsimaja annab teada

Torm ei andnud armu noortele...

...ega vanadele, puudele Fotod Heiki Rokka

Tormikahjud Puhja vallas

Vabur Jaakma, vallavanem

Vallavalitsusele saabunud andmete kohaselt ulatuvad tormikahjud meie valla territooriumil hinnanguliselt üle 700 tuhande krooni. Tartu Maavalitsus kogus omavalitsustelt andmeid rahalise kahju kohta, et edastada need Vabariigi Valitsusele.

8. ja 9. jaanuaril Eestit räsitud tormituul ei jättnud puutumata ka meie valda. Suurimat kahju kannatas Sangla Turvas AS, kus torm purustas 20 kõrgepingeliini posti, põletas läbi alajaama trafo, lõhkus tööstushoonete katuseid ja aknaid, põletas läbi mootorpumba. Hinnanguline kahju on kokku 590 000 krooni. Tehase juhataja Erni Käöse sõnul seiskus ka brikeri tootmine ja häiritud oli katlamaja töö.

Suurt kahju kannatas Räksi maja nr 50 katust, millelt tuul viis ära ca 80 m² eterniitplaate koos sarikate, roovituse ja müürlatiga. Toimekate majaanike, nende abiliste ja vallavalitsuse toel on selleks korraks katust taastatud. Mäletatavasti lõhkus torm sama maja katust ka 2003. aasta varasuvel. Siinkohal on sobiv meenutada, et tookord pöördusime samuti Maavalitsuse kaudu Vabariigi Valitsuse poole taotlusega kahjude korvamiseks. Ajaleht Postimees kajastas tookord juhtumit selliselt, et jäi mulje, et abi anti vallale 40 000 krooni ulatuses. Paraku aga seda ei juhtunud, rahalist abi katuse remondikulude korvamiseks ei tulnud. Inimestel jäi aga vaele arusaamine nagu oleks vald raha saanud.

Veel räsis torm elumajade katuseid Mõisanurme külas (kolmel majal), lõhkus puukuure ja lennutas väiksemaid kasvuhooneid. Puhja alevikus hävis tootmiskasvuhoone ja sõiduautole kukkus peale korterelamu katuseluu.

Omavalitsusele ja kodanikele tekitas torm kahju Puhja kalmistul, kus murdis üle 20 põlispuu, lõhkus hauaplaate ja riste. Ulilas Suveaia tänaval hävis elektriliin koos vallale kuuluva

tänavavalgustusega, Puhja pargis olid kahjustused väiksemad. Vallavalitsuse poolt moodustatud komisjoni esialgsel hinnangul on kahjustuste kogusumma 704 100 krooni.

Päästeameti Puhja tugikomando mehed tulid appi

Palju muret ja ebamugavusi valmistasid kesk- ja madalpinge elektriliinidele kukkunud puud. Selliseid juhtumeid võis Puhja vallas loendada 20 ringis. Tipphetkel oli ilma elektrita üle poole valla territooriumist. Ainult Puhja alevik pääses veerandtunnise katkestusega. Selleks, et inimesed võimalikult kiiresti elektri tagasi saaksid, asusime kiiresti koos Päästeameti Puhja tugikomando meestega Eesti Energiale appi liine pealelangenud puudest vabastama. Lõime nn kuuma liini Eesti Energia spetsialisti Hillar Kärmasega, kes informeeris meid asukohtadest, kuhu puud olid peale langenud. Sellise koostöö ja operatiivse tegutsemisega saavutasime teatud eelise, et meie mail sai kiiremini liine parandama hakata. Siinkohal avaldan vallavalitsuse nimel tänu ja tunnustust Puhja tugikomando töötajatele, kes tormipäevadel tööl olid: tugikomando pealik Gennadi Leppik, päästjad Ardo Rõõm, Agu Annuk, Arvi Schütz, Tiit Naan, Kalle Selleke, Kaido Kalinin ja Kaido Kruusa.

Tormi õppetunnid

Elamuid ja elektriliine laastanud torm näitas meile kätte nõrgad kohad, mida “rahu ajal” ajal saaksime kõrvaldada ja ennetada. Elanikel tasuks kriitilise pilguga üle vaadata elamute ja liinide vahetus läheduses kasvavad suured puud ja nende alumised oksad, nõrgalt kinnitatud katuseluuigid ja muud tuult kergelt alla võtvad konstruktsioonid. Selline ennetav tegevus aitab meil tulevikus võimalikke tormikahjusid vähendada.

Volikogus

Viive Paltseri, vallasekretär

Jaauarikuine volikogu istung algas maaküsimuste aruteluga. Vastu võeti otsused katastriüksuste sihtotstarvete määramise kohta:

Poriküla külas Jüri-Rein Vakmannile kasutusvaldusse antava 4,39 ha suurusele maatükile;

Nasja külas Anti Metsa poolt erastatavale 3,25 ha suurusele metsamaa tükile;

Härjanurme külas Liivi Männiste poolt erastatavale 9,26 ha suurusele metsamaa tükile.

2004. aasta 10. juunil võttis volikogu vastu otsuse Puhja valla osalemise kohta Aktsiaseltsis Emajõe Veevärk, misjärel sõlmiti ka vastav leping aktsiate omandamiseks. Sõlmitud lepingu kohaselt käivitub koheselt lepingu II emissioon ning sellest tulenevatest kohustustest tuleb Puhja valla osamaksud tähtaegselt tasuda. Kuna valla oma eelarvevahendeid napib, otsustati võtta pikaajalist investeerimislaua 1,8 miljonit krooni. Osalemine loodud vee-ettevõttes ja kõikide lepinguliste ko-

hustuste täitmine tagaks vee- ja kanalisatsiooniteenuste osutamise vajaduse rahuldamise valla tiheasustusega aladel, Puhja ja Ulila alevikes ning Rääsi külas.

Hulgaliselt pingeid tekitas volikogus ühisveevärgi ja –kanalisatsiooniga liitumise tasu kehtestamise otsustamine Puhja alevikus detailplaneeringu alal ehitajatele-liitujatele. Teatavasti võttis vald trasside väljaehitamiseks eelnevalt laenu 1,0 miljon krooni. Vallavalitsuse ettepanekul reaalse kulupõhiste arvestuste kohaselt kujuneks ühe krundi liitumistasuks ca 120 tuhat krooni, mis mõningate volikogu liikmete arvates on liiga suur ja ei ole jõukohane krundiomanikele. Samas leiti, et valla omaosalust kulude kandmisel võiks suurendada ning liitumistasu piirmäärat mõnevõrra vähendada. Ehitatud uus trass võimaldab lisaks uutele liitujatele varustada kvaliteetse joogiveega ka Pargi, Hommiku ja Kavilda tee piirkonna tarbijaid. Antud küsimuses volikogu seekord otsust vastu ei võtnud. Liitumistasu piirmäärat kehtestamist arutatakse uuesti veebruarikuu volikogu istungil.

Järgnevalt esitas valla pearaamatupidaja Hille Luts volikogule esimeseks lugemiseks valla 2005. aasta eelarve projekti. Olulisi ettepanekuid muudatuste sissevõtmiseks ei esitatud. Ära kuulunud volikogu liikmete poolt ettekandjale esitatud küsimused ja neile saadud vastused, otsustati lugeda eelarve projekti esimene lugemine lõpetatuks. Eelarve projekt on avalikuks tutvumiseks välja pandud valla koduleheküljel ja valla kantseleis. Põhjendatud kirjalikke ettepanekuid eelarve projektile saab esitada kuni 15. veebruarini, kusjuures ettepanekus peab olema ära näidatud artiklid kulude ümberpaigutamiseks.

Viimase küsimusena oli arutusel Ulila alevikus mitu aastat tühjana seisnud korteri Kesk 14-22 võõrandamise otsustamine. Volikogu andis nõusoleku vallavalitsusele korteri võõrandamiseks avaliku suulise enampakkumise korras. Korteri alghinnaks määrati 25 tuhat krooni.

Seekordsed volikogu liikmetest sünnipäevalapsed olid Niina Topoleva ja Galina Rannula-Matikainen. Palju õnne sünnipäevalistele!

Tasub teada

Milvi Sepp, sotsiaalnõunik

Vanaduspensioni saamise õigus 2005. aastal tekib:

- naistel vanuses 59 a 6 kuud;
- meestel vanuses 63 a

Riiklikku sünnitoetust makstakse

- esimese lapse või mitmikute sünni korral 3750 krooni;
- iga järgmise lapse sünni korral 3000 krooni.

Riikliku matusetootuse suurus on 2200 krooni.

Kuupalga alammäär alates 01. jaanuarist 2005.a on täistööaja korral 2690 krooni, tunnipalga alammäär 15 krooni 90 senti.

Seaduste muudatused:

Töötü abiraha saavad taotleda alates 01. aprillist 2005.a. ka hooldajatoetust saanud isikud, kellele sotsiaalkindlustusamet lõpetab hooldajatoetuse maksmise. Abiraha makstakse juhul, kui nad on eelnevalt 12 kuu jooksul vähemalt 180 päeva ulatuses saanud hooldajatoetust puuetega inimeste sotsiaaltoe-

tuste seaduse alusel.

Ennetähtaegset vanaduspensioni ei maksta töötamise korral kuni vanaduspensioniealiseks saamiseni. See tähendab, et alates 2005.a saab vanaduspensioniealisena pensioni ka töötamise korral, kuigi eelnevalt on inimene taotlenud ja saanud ennetähtaegset vanaduspensioni.

Kolme- ja enamalapselise pere ning kolmikuid kasvatava pere toetus on vanemale, eestkostjale või hooldajale iga kvartali viimasel kuul makstav toetus. Toetust makstakse alates 2005. aastast neile, kes kasvatavad vähemalt kolme lapsetoetust saavat last või lapsetoetust saavaid kolmikuid.

Toetust makstakse järgmistes määrades:

- kolmelapselisele perele 150 krooni
iga lapse kohta kvartalis;
- nelja- ja viielapselisele perele 300 krooni
iga lapse kohta kvartalis;
- kuue- ja enamalapselisele perele 375 krooni
iga lapse kohta kvartalis;
- kolmikute perele 900 krooni
pere kohta kvartalis.

Sotsiaaltoetuste saamiseks tuleb pöörduda kohaliku omavalitsuse poole

Helen Alton, Sotsiaalministeeriumi hoolekandeteenuste ja toetuste juht

Sotsiaaltoetusi, nagu näiteks toimetulekutoetust, maksab kohalik omavalitsus ning selle taotlemiseks tuleb pöörduda valla- või linnavalitsuse sotsiaalosakonda. Samast kohast saab abi ka siis, kui vajatakse sotsiaalteenuseid – sotsiaalnõustamist või päevakeskuste teenuseid.

Juhul, kui abi vajav inimene ei ole hetkel oma kodukohas või kui elukohta ei ole võimalik kindlaks määrata, tuleb minna sellesse valla- või linnavalitsusse, kus inimene parasjagu viibib. Valla- või linnavalitsuse sotsiaalosakondades on olemas sotsiaaltöötajad, sotsiaalnõunikud ja lastekaitsetöötajad, kelle ülesandeks ongi inimestele abi osutamine ja iseseisva toimetuleku toetamine. Nemad annavad ka nõu, kuidas ennetada toimetulekuraskusi.

Kohaliku omavalitsuse ülesanne on ka lastele, puuetega inimestele ning vanuritele võimaluste kindlustamine abi saamiseks, olgu selleks siis tugiisiku määramine, hoolekandeesutuste loomine või hoopis mõni muu viis.

Abi peab jõudma abivajajani.

Kahjuks on hetkel Eesti eri paigus teenuste osutamise tase ning kättesaadavus väga erinevad, sõltudes iga omavalitsuse suutlikkusest ja prioriteetidest eelarve planeerimisel. Halva näitena võib tuua olukorra, kus abi antakse mitte selle järgi, mida inimene vajab, vaid selle järgi, milli-

seid teenuseid on võimalik osutada.

Selline situatsioon võib tekkida mitmetel põhjustel – asutuste vaheline koostöö on nõrk, erinevate spetsialistide vastutus ja tööjaotus ebaselge. Nii võibki tekkida olukord, kus pakutud abi on kasutu, kuna lahendamata on jäänud probleemid, ilma milleta järgmiseid samme astuda ei saa. Töötute tööleaitamisel on oluline roll ka sotsiaalteenustel. Vahel on vajalik enne inimese tööle aitamist lahendada ka sotsiaalseid probleeme, mis takistavad töötamist või töötamist.

Mullu sügisel küsitles Sotsiaalministeerium sotsiaaltöötajaid ning uuris, kuidas nad hindavad oma igapäevast tööd vaadates tulemuslikkust ja töömahukust. Selgus, et kõige töömahukamaks hinnati sotsiaaltöötajate tegevustest valla- või linnaelarve koostamine ja selle täitmise järgimine, kohalike seadusandlike aktide ettevalmistamine jms. Sotsiaalteenuste korraldamisele, nõustamisele ning otsele suhtlemisele inimestega ei kulutatud üldse nii palju aega. Isegi kantsleitööd hinnati töömahukamaks kui klienditööd.

On selge, et kõik abivajajad ei ole sageli teadlikud pakutavatest teenustest ega ei oska ennetavalt abi otsida. Samuti ei teata, kuhu abi saamiseks pöörduda. Seetõttu ehk ei hinda sotsiaaltöötajad klienditööd väga ajamahukaks – klient lihtsalt ei pöördu abi saamiseks alati omavalitsusse. Kindlasti on probleem tõsisem suuremates linnades, kus teave abivajajast ei pruugi alati jõuda spetsialistideni, kes abi annavad.

Siinkohal on oluline öelda, et vajalikke spetsialiste ei ole täna veel piisavalt. Olemasolevaist spetsialistidest on aga alla poole sotsiaaltöölase kõrgharidusega või läbinud sotsiaaltööga seotud koolituse. Puudust tuntakse ka ühtsest täiendkoolitussüsteemist.

Kõigile nendele probleemidele lahenduse leidmiseks on Sotsiaalministeerium koostanud tegevuste plaani – hoolekandete kontseptsiooni. Aastatel 2004–2007 on kavas kohalike omavalitsuste rolli ja rahastamist veelgi täpsustada. Vajalik on ka välja töötada ühtsed nõuded teenustele ning teenuste osutajatele. Samuti on plaanis üha enam hakata jälgima nende nõuete täitmist. Siin on kõige olulisemaks osaks just abi saaja arvamus ja hinnang saadud teenustele.

Kuhu rahulolematul pöörduda?

Iga abivajaja peaks saama alati kvaliteetset teenust ning kogema head kohtlemist. Kui inimene pole saanud hoolekandeteenustega rahul, on tal õigus pöörduda maavanema või maavalitsuse sotsiaal- ja tervishoiuosakonna poole. Maavanemal on kohustus kontrollida tema halduspiirkonnas osutatavate sotsiaalteenuste, vältimatu sotsiaalabi ja muu abi kvaliteeti. Puuduste ilmnemisel on maavanemal õigus teha teenuse osutajale ettepanek vea parandamiseks. Juhul, kui puudub pädev vaidlusküsimustega tegelev organisatsioon, võib klient oma õiguste rikkumise puhul pöörduda halduskohtusse.

Ohvriabiteenus on kõigile kättesaadav

Anu Kruus, ohvriabitöötaja

1.jaanuarist 2005 jõustus ohvriabi seaduse 2. peatükk, mis reguleerib riikliku ohvriabiteenuse osutamist. Õigus ohvriabile on kõigil inimestel, kes on langenud hooletuse või halva kohtlemise, füüsilise, vaimse või seksuaalse vägivalda ohvriks, sõltumata sellest, kas kahju tekitaja on tulnud avalikuks ja kas tema vastu on algatatud kriminaalasi.

See ametlik ja kuivavõitu teade viitab siiski millelegi väga inimlikule – meist igäihe uuele võimalusele saada nõu ja juhendamist, kui on juhtunud midagi sellist, mis meie tavapärase elu segi pöörab ja mille korrastamiseks oma oskustest puu-

du jääb, kui ei tea, kuidas pärast ohvriks langemist oma eluga toime tulla.

Sotsiaalkindlustusameti alluvuses alustas tööd 35 ohvriabitöötajat 16nes ohvriabikeskuses üle Eesti. Ohvriabikeskus ongi see koht, kus ohver saab esmast nõustamist ja emotsionaalset tuge. Nõu võib küsida nii telefoni teel kui ka ise kohale minnes. Kui inimene soovib, võib ta jääda anonüümseks. Juhtunu arutatakse üheskoos läbi ja otsustatakse, mida edasi teha. Ohvriabitöötaja annab informatsiooni erinevate abi saamise võimaluste kohta ning juhendab suhtlemisel asutustega.

Aasta esimesed nädalad on kulunud süsteemi käivitamisele, töösse sisseela-

misele ja võimalike abistajate leidmisele piirkonnas. Koostöövõrgustiku loomine, elanikkonna teavitamine ja oma kannatustest rääkima julgustamine on pikk protsess, kuid algus on tehtud.

Eesti jaguneb neljaks ohvriabiteenuse osutamise piirkonnaks. Kodanike vastuvõtt kõikides ohvriabikeskustes on esmaspäeval, kolmapäeval ja reedel kella 9 – 12 ning kella 13 – 16.

Ohvriabiteenuse osutamine Tartu maakonnas asub Tartus, Riia 179A politei ruumides ning töötajate kontaktandmed on: KATTI KASK, LIIA KILP tel.730 3069, ANU KRUUS tel. 730 3067

Kuivõrd me oleme tänapäeval kaitstud ?

*Aare Lõhmussaar, Tartumaa
Päästeteenistuse vaneminspektor*

Olen aastaid tegelenud töö- ja tuleohutusega ja seepärast tahan teiega, austatud lugeja, pisut diskuteerida ja mõningatest probleemidest kirjutada. Kahjuks ei saa mina teksti piiratuse tõttu meie igapäevaelust näiteid tuua.

Tänapäeval me elame infoühiskonnas, kus kõikvõimalike infoallikate (raadio, teler, ajaleht, arvuti, mobiil jt.) kaudu saame teada igat liiki sündmustest. Nende sündmuste seas on ka halbu teateid (tapmised, vägistamised, liiklus- ja muud õnnetused).

Ühelt poolt on see hea, et saame olla sündmustega kursis. Samas lohutame ennast, ega minuga seda juhtu. Lohutame ennast ja unustame ära ohutunde. Ohutunne on niisugune faktor, mis peaks meiega kogu aeg kaasas olema. Ohutunne ei ole hirmutunne, vaid midagi enamat. See on tunne, mis teadvustab meid ohu olemasolust ja hoiab meid ümbritseva suhtes valvsatena. Ta paneb meid mõtlema, kuidas ohtu vältida. Ta paneb meid arutlema, kuidas ohu korral kõige ratsionaalsemalt käituda. Lõpuks saame endale kindlustunde, mida vaja ongi. Olles saanud kindlustunde, käitume nüüd ohtlikes olukordades kõige paremini. Me oskame nüüd ennast kaitsta. Tahame ju kõik terve nahaga igast olukorrast välja tulla, et homme, ülehomme ja nii iga päev terved olla. Tahame ju kõik hea tervise juures kaua elada ja elust rõõmu tunda...

Tänapäeva komplitseeritud elus ei sõltu paljud asjaolud meist endist, vaid paljude tegurite kokkusattumusest. Seepärast peamegi ohutunnet endaga kaasas kandma ja lahtiste silmadega ringi käima. Kiirustamine on üks halvadest teguritest, mis pärsib meie tähelepanu. Vaadake loomi ja linde. Nemad on ettevaatlikumad, sest neil on säilinud ohutunne. Näiteks rebane läheb pigem tühja kõhuga magama, kui ohtu tunnetades kana murdma. Ka meie esivanemad olid neid ümbritseva suhtes meist tähelepanelikumad. Meid on selles osas muserdanud tsivilisatsiooni areng. Me oleme ümbritseva suhtes apaatsed. Me ei tunneta ohtu.

Meie teede olukord ei ole nii kiirelt paranenud, kui on kasvanud autode arv ja nende kiirused. Seepärast toimubki väga palju ja ohvriterohkeid liiklusõnnetusi. Iga juht peaks kodunt väljudes koos juhihooaega kaasas võtma ka ohutunde.

Teise jõulupüha sündmused India

ookeanis näitasid seda kui mannetu on tänapäeva teadus. Maakera on ümbritsetud satelliitidest, mis reguleerivad laevade ja lennukite liiklemist, jälgivad ilmastiku muutusi, aga ei saa õigeaegselt elanikkonnada tsunaamiohust teavitada. Ometi pühvlid, elevandid ja paljud teised loomad oskasid ohust märku anda. Need inimesed, kes loomakeelt mõistsid, pääsesid koos loomadega. Paljudesse paikadesse jõudis murdlaine alles mitme tunni pärast. Nii, et võimalused katastroofist pääsemiseks olid olemas. Küllap oleks meie inimestel ka tänapäeval looma- ja linnuriigist palju õppida. Selleks peab muidugi tahtmist olema.

Juba kaugetest aegadest peale on inimene elus olnud tulel suur tähtsus. Tuli toob kaasa nii võlu kui valu. Valu siis, kui tuli väljub meie kontrolli alt. Siis on tuli meie vaenlane. Võlu siis, kui ta valgustab pimedal ajal ja soojendab külmal ajal. Tänapäeval on tule kasutusala väga lai ja ilma selleta ei osata elu ette kujutada. Küllap sellepärast vaadatakse tuld kui harilikku nähtust. Tulega käiakse ümber hooletult ja ohutundeta, mis sageli maksab ennast kurvalt kätte. Hoopis teistsugune suhtumine oli tulesse meie esivanematel. Tuld kardeti ja austati, teda lausa kummardati. Tuli kuulus nende kommete ja rituaalide juurde. Lastele seletati juba maast madalast kartust ja lugupidamist tule vastu. Tulega õpetati ümber käima ettevaatlikult.

Neil ammustel aegadel ei olnud tuleohutusnõudeid kusagil kirjas. Teadmised tuleohust pärandati põlvest põlve edasi. Talumees teadis, et suitsusaun on tuleohtlik ja see tuleb ehitada teistest hoonetest eemale. Ta teadis, et majas võib tuli puhkeda korstnast ja seepärast täitis ta lae katusealuse osa liiva ja savi seguga. Kui juhtus maja katus põlema minema, siis tuli läbi täidetud lae eluruumidesse ei pääsenud ja need jäid tulest puutumata. Majale ehitati uus ja uhkem katus peale ja elu läks vana rada pidi edasi.

Vaadake kui hästi ja targalt on ehitatud meie mõisahooned, kirikud ja teised vanemad ehitised! Hiivas ja Buhaaras püsivad muhmeedlaste minaretid sajan-deid muutmatutena.

Tekib küsimus, kas me ikka oleme oma esivanematest targemad?! Arvan, et oleme oma esivanematest arenenumad, kuid mitte targemad ja seda seepärast, et me ei mõista loodust ega loomariiki. Et jõudsalt edasi minna, tuleks aeg-ajalt ka tagasi vaadata, nii nagu teevad seda näiteks suusatajad.

Muudatused tulude deklareerimisel 2005. a.

*Liis Plakk, Maksu- ja Tolliameti
pressiesindaja*

E- Maksuametis saab tulusid deklareerida alates 15. veebruarist

Käes on taas aasta algus, mil paljudel meil tuleb mõelda 2004. aasta tulude deklareerimise peale. Järgnevalt on lühidalt toodud üldinfo, mida on oluline teada kõikidel, kes tuludeklaratsiooni esitavad. Tuludeklaratsiooni 2004. aasta tulude kohta saab paberil esitada kõikides Maksu- ja Tolliameti piirkondlikes teenindusbüroodes. E-maksuameti kaudu on tuludeklaratsioon võimalik esitada alates 15. veebruarist. E-maksuametis on sel aastal lisaks eestikeelsele tuludeklaratsioonile ka tuludeklaratsiooni venekeelne vorm ja abitekstid.

Tööandjad ja teised väljamaksete tegijad ning asutused, kellele tehtud kulutusi võib maksumaksja oma tuludest maha arvata, (koolitajad, pangad, kindlustusseltsid, ametiühingud jne) peavad 1. veebruariks maksuhaldurile esitama info maksumaksjate poolt tehtud kulutuste ning neile tehtud väljamaksete kohta. Maksu- ja Tolliamet kannab need andmed eeltäidetud tuludeklaratsioonidele. Eeltäidetud deklaratsiooni saab e-maksuameti kaudu esitada ning teenindusbüroost väljatrükina alates 15. veebruarist. Kuna eeltäidetud tuludeklaratsioonide kasutamine tähendab kiiremat ja lihtsamat deklareerimist, tuludeklaratsioonide sisestamist ning kontrollimist, soovime oodata deklaratsiooni esitamisega kuni 15. veebruarini.

E-maksuameti kaudu tuludeklaratsiooni esitanutele hakkab Maksu- ja Tolliameti tulumaksu tagastama alates 21. veebruarist. Paberdeklaratsiooni esitanud klientidele tagastatakse tulumaks hiljemalt 1. juuliks või 1. oktoobriks 2005.

Tuludeklaratsiooni ei pea esitama isikud, kes on kalendriaasta jooksul saanud maksumatavat tulu ainult töölepingu alusel või avalikus teenistuses töötamisest, tegevsemisest juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liikmena ning ajutise töövõimetuse hüvitisest, kui nendelt välja

◀ maksetelt on tulumaks kinni peetud tulumaksuseaduses ettenähtud summas; samuti isikud, kel puudus maksustamisperioodil maksustatav tulu või kelle maksustamisperioodil saadud tulu kokku ei ületanud maksuvaba tulu (16 800 krooni). Kui maksumaksjal tulude deklareerimise kohustust ei ole, kuid soovitakse kasutada maksusoodustust, st. on tasutud koolituskulusid, eluasemelaenu intresse vm, siis tuleb enamakstud tulumaksu tagasisaamiseks tuludeklaratsioon esitada. Tuludeklaratsiooni peavad igal juhul esitama füüsilisest isikust ettevõtjad ja isikud, kes omasid maksustamisperioodil madala maksumääraga territooriumil asuva juriidilise isiku aktsiaid, osasid, hääli või õigust juriidilise isiku kasumile (off-shore firmade omanikud). Alates sellest aastast peavad tuludeklaratsiooni esitama ka isikuid, kes on saanud Eestis mittemaksustatavat, kuid välismaal maksustamisele kuuluvat tulu (palgatulu,

töövõtu- vm võlaõigusliku lepingu alusel maksustatavat töö- või teenustasu) ja juhatuse liikme tasu; samuti isikud, kes on saanud maksuvabu dividende välismaa juriidiliselt isikult, kui välismaal on nende maksmise aluseks olevalt kasumiosalt tulumaks makstud või dividendilt on tulumaks välisriigis kinni peetud.

2004. a saadud tulust võib maha arvata maksuvaba tulu 16 800 krooni. Kolme või enama lapse korral saab üks lapsevanem, hooldaja või eestkostja maha arvata täiendava maksuvaba tulu 16 800 krooni iga kuni 17 aasta vanuse lapse kohta, alates kolmandast lapsest. Peamised mahaarvamised tulust on: eluasemelaenu intressid, koolituskulud ja õppelaenu intressid, pensionikindlustusmaksed ning pensionifondi osakute soetamiseks makstud summad, seaduses nimetatud isikutele tehtud kingitused ja annetused ning makstud ametiühingu sisseastumis- ja liikmemaksud, residendist füüsilisele isikule makstud elatis (kui see kuulub maksustamisele

kui elatis, mida füüsiline isik saab kohtuotsuse, kohtumäärusega kinnitatud kokkuleppe või pooltevahelise notariaalselt kinnitatud kokkuleppe alusel).

Ka lasteasia tasu on kulu, mille pealt on võimalik tulumaksu tagasi saada. Toiduraha ei ole koolituskulu ning seda tulust maha arvata ei saa.

Tähele tuleb panna seda, et tulust saab mahaarvamisi teha ainult siis, kui aasta jooksul on saadud maksustatavat tulu. Koolituskulude mahaarvamisi saab deklareerida ainult koolituskulu eest tasunud isik. Õppealaenu intresse saab oma tulust maha arvata neid tasunud isik või tema residendist vanem. Infot ja abi saab Maksu- ja Tolliameti piirkondlike maksukeskuste teenindusbüroodest ja infotelefonilt 1811, mis töötab argipäeviti kuni 14. veebruarini 8.00–18.00 ja alates 15. veebruarist kuni 31. märtsini kella 7.00–21.00. Tuludeklaratsioon tuleb esitada hiljemalt 31. märtsiks.

Loodusemees Arne Ader Puhja lasteaias

Triin Pall, muusikaõpetaja

19. jaanuaril käis “Päsusilmas” külas tuntud loodusfotograaf Arne Ader. Ta oli ette valmistanud slaidiprogrammi nii lastele kui täiskasvanuile. Lapsed said näha fotosid loomastest. Rõõm on tõdeda, et lapsed tunnevad päris hästi meie metsade loomi. Loomulikult tuntakse neid loomi rohkem, keda rohkem kohatud on, seevastu nugis, kährik ja hirv on ikka võõramad, sest neid nii lihtsalt ka vabas looduses ei näe. Väga suurt elevust tekitas pildiseeria karupoegadest, kes rabama mudas möllasid.

Õpetajad said näha fotosid nii loomadest, lindudest kui ka kaunitest loodusvaadetest. Saime teada kuidas head pildid sünnivad. Tuleb välja, et mõnikord tuleb lihtsalt õue minna, silmad lahti hoida ja pilt ära teha. Samas, et mõnda lindu või looma pildile saada, peab ootama tunde, vahel ka päevi. Vaja-

lik on ka koostöö metsa- ja jahimeestega. Aeg-ajalt aga premeeritakse pildistajaid suurepärase juhustega. Nendest on rõõmu nii tegijale endale kui ka vaatajatele! Soovime toredale loodusemehele teravat

silma ja huvitavaid hetki ka edaspidiseks.

Kõik huvilised saavad Arne Aderi imekauneid looduspilte vaadata tema kodulehelt www.loodusemees.ee.

Linnud talvel. Joonistus Liisa Aan – 4.a.

Jalgpallist

Jaak Ratt, jalgpalli noortetreener.

Puhja poisid vabariiklikul maakoolide aastalõpu saaljalgpalli finaalturniiril teist aastat järjest neljandad.

Maakondlik aastalõputurniiri võit detsembrikuus andis Puhja poistele juba kuuendat aastat õiguse esindada Tartumaad vabariiklikul maakoolide saaljalgpalli finaalturniiril Tallinnas Kalevi spordihallis.

Sügisel saavutatud neljas koht Kehtnas maakoolide vabariiklikul õuejalgpalliturniiril andis meile Tallinna turniiriks D alagrupi esimese paigutuse, kus saime esimeseks vastaseks Ahja Keskkooli, keda võitsime 2 : 0. Seejärel võitsime Aseri Keskkooli 2 : 0 ja kolmandas mängus Hummuli Põhikooli 3 : 1.

Poolfinaalis kohtusid juba vaid alagruppide võitjad. Meie vastane ja hilisem selle turniiri võitja Märjamaa Keskkool mängis meid tehniliselt puhtalt üle ja kuigi üritasime ka oma mängu organiseerida, võitis 2 : 0 teenitult Märjamaa võistkond. Ta on teinud kahe aasta jooksul oma mängus tugevama arengu võrreldes meiega. Nimelt samad võistkonnad kohtusid kaks aastat tagasi Koolispordi Liidu D vanuseklassi finaalturniiril Viljandis. Poolfinaali kohtumises kaotasime 2 : 2 mängujärgselt penaltitega 2-3. Märjamaa arengu on taganud osalemine eesti noorte meistrivõistlustel FC Kehtna koosseisus, samas kui pooled meie vutipoisid 2004 aasta sügisel loobusid üldse välistreeningutest. Kolmanda neljanda koha mängus Salme Põhikooliga ei julgenud ma treenerina kasutada alagrupimängudes meile edu toonud mängutaktika uuendust 2 kaitses, 1 poolkaitses ja 2 rünnakul. Eelmiste mängude põhjal oli näha, et meie mängijad ei oska rünnakul oma väljakupoolt julgestada, vastase kauglööke õigeaegselt blokeerida ning et väravavaht ei suuda ette näha ootamatuid kõrgeid palle ja neid tõrjuda. Jäime mängu alguses kohe kaotusseisu 0 : 1 ja alles mängu lõpuminutitel suutis Artur Tšernobai Salme võistkonna väga head väravavahti üllatada ja Martin Jär-

Tartumaa 2004 aasta aastalõpu saaljalgpalli turniiri võitja ja vabariikliku finaalturniiri 4 koha võitnud Puhja Gümnaasiumi võistkond:

Esireas paremalt: Anton Stvolov, Mihhail Olefirenko, Ahti Koort, Artur Tšernobai, (ei mänginud Allar Piirsoo), treener Jaak Ratt, Tagareas paremalt Nikolai Konovalov, Märt Järv, Martin Järvet, Mihkel Jõe, Mait Tamm Pildilt puudub Rando Lambing.

Foto Taavi Melk

veti antud heast söödust pall ootamatu kannalöögiga väravasse suunata. Penaltite löömisel oli õnn sedapuhku Salme Põhikooli poiste poolel, kes löid meie 5 tabamuse vastu 6 väravat. Neljas koht Puhja Gümnaasiumile oli tubli saavutus. Võistkonnas mängisid veel Ahti Koort (turniiril meie võistkonna parima mängija auhinna saaja), Märt Järv, Mihhail Olefirenko, Mihkel Jõe, Anton Stvolov, Rando Lambing, Mait Tamm, Jevgeni Samoilov, Nikolai Konovalov.

Vabariiklikel saaljalgpalliturniiridel on oma mänguoskusi arendamas ja saamas käinud ka Puhja nooremad ja vanemad poisid. Puhja Cup 2004 ja Viljandi Cup 2005 turniiril 1995–1996 poiste võistkond, kes Viljandis mängisid väga head viigimängud Märjamaa (1 : 1) ja Operi Jalgpallikooli (0 : 0) poistega. 1993 a. poisid mängisid Valga Cup 2005 ja Viljandi Cup 2005 turniiridel. 1989–1990 a.s. poisid Tõrva Cup 2004 turniiril.

Jaanuaris algasid ka Tartumaa koo-

linoorte saaljalgpalli meistrivõistlused. Esimesena olid võistlustules "B" vanuseklassi (1989-1990 s.) poisid. Puhjas toimunud turniiril osales 6 võistkonda. Nii Nõo Põhikool kui ka Puhja Gümnaasium olid enne omavahelist kohtumist võitnud kõik vastased. Kumbki võistkond andis oma parima, mis peegeldus ka 1 : 1 viiginumbrites. Et aga Nõo poisid löid vastastele üldkokkuvõttes 5 väravat rohkem, võitsid nemad Tartumaa meistritiitli ja võitja karika ning medalid. Meie teise koha saanud Puhja Gümnaasiumi võistkonnas mängisid Marko ja Toomas Paavilainen, Andre Lemberg, Mihhail Olefirenko, Even Hurt, Siim Pruusapuu, Ahti Koort, Artur Tšernobai.

Meie poiste tulemusi hinnati saavustusterohkeks ka Tartumaa 2004 aasta paremate autasustamisel. Nimelt hinnati artikli kirjutanu Tartumaa Maaspordi Liidu 2004 aasta parimaks noortetreeneriks.

Puhja Gümnaasium annab teada

Kristiina Ermel

Ükski kivi ei tõuse ilma tõstmata

Keegi ei tea, millal õnnetus võib meid tabada. Loodusõnnetus viis paljud eesti-maalased täbarasse olukorda: kes kaotas loomad, kes kodu, kes mööbli või muu eluks vajaliku. Üksinda õnnetusest väljaltulla on raske. Kergem on, kui leidub toetajaid. Nii õnnestus ka Puhja Gümnaasiumi kogukonnal anda oma panus teiste aitamiseks.

25. ja 26. jaanuaril toimus meie koolis heategevuslik korjandus Kihnu saare nende inimeste jaoks, kes veeuputuse tõttu abi vajavad. Idee autoriks oli loodusõpetuse õpetaja Kaja Kress oma III klassiga, kelle eestvedamisel üritus käima läks. Raha aitasid korjata III klassi tublid õpilased ning 11r õpilased, kellest tublimad olid: Kristiina Ermel, Nele Koort, Peeter Sepp, Olav Tamm.

Kahe päeva jooksul kogusid õpilased kokku 2813 krooni, mis kanti kohe, 26. jaanuari pärastlõunal, Kihnu vallavalitsuse arvele (maksekorralduse koopia on kõigile näha kooli stendil).

Täname väga kõiki, kellel ei olnud kahju oma taskuraha loovutada. Loodetavasti on järgmisel korral toetajaid rohkem. Tähtis ei ole ju annetuse suurus, vaid tahe teisi aidata..

Heategu on hea tegu.

Et vaheajad ei läheks luhta!

Kaja Udso, seltsimaja juhataja

Selle kooliaasta vaheaegadeks püüdsime seltsimajas oma võimaluste piires koolinoortele vaba aja veetmiseks erinevaid variante pakkuda. Aluseks võtsime, et pakutav oleks tasuta ning selles osalemine ei eeldaks erilisi oskusi ega kujuneks kellelegi kohustuseks. Lihtsalt oleks üks tore võimalus. Päevast päeva oma igapäevast tööd tehes oleme märganud, et noortel on vajadus lihtsalt ruumi järgi, kus koos käia ja ühiselt aega veeta. Seepärast püütaksegi hõivata nõ. "vabu pindu" – on selleks siis bussijaamad, poodide esised, seltsimaja garderoob või trepikojad. Paraku ilma järelvalveta pole kõik mõtted, mis kambas sünnivad, just teretulnud.

Juba sügiseseks vaheajaks avasime mängude toa võimalusega mängida erinevaid nupumänge: koroonat, kaarte ning lauatennist. Lapsed said koos olla, juttu rääkida ja muusikat kuulata. Meie suureks rõõmuks osutus pakutu ülipopulaarseks – külastatavus oli pidevalt 20 - 50 last. Eriti meelepärane oli lauatennis. Talvisel vaheajal avasime lisaks mängude toale

(vasakult) Kertu Moisto, Inga Konovalova ja Daina Kiseljova kudumitega.

kooliõpilastest käsitööhuvilistele kangatoa. Tulemus oli meidki üllatav. Paari päeva pärast võis telgedelt maha võtta juba kolm esimest vaipa! Nobenäppudeks osutusid Kertu Moisto, Inga Konovalova ja Daina Kiseljova. Suure tänu võlgname nii annetatud materjali kui laste juhendamise eest meie kauaaegsele käsitööringi liikme-

le Valli Kuslapile!

Kevadine koolivaheaeg ei ole mägede taga. Ootame selle paremaks organiseerimiseks ettepanekuid nii noortelt kui lapsevanematelt. Teame noorte soovi, et mängude tuba võiks tegutseda pidevalt. Kahjuks on see hetkel võimalik ainult koolivaheajal kui laste taidluskollektiivid puhkavad ja nende treeninguaegu saab kasutada mängude toa tarbeks. Kahju! Seltsimaja töötajad on iga päev pikad õhtud majas ja teise ruumi olemasolu korral oleks lihtne organiseerida, et noored alevi vahel hulkumise asemel oma vaba aega targemini veedaksid. Samuti paluvad noored juurde muretseda üks - kaks lauatennist lauda, et mängujärjekorrad nii pikad ei oleks. Siit tekib aga jälle küsimus – kus neid muul ajal hoida? Taas see paljukirjutud ruumide olematus! Seni aga, kui on just sellised võimalused nagu meil on, ootame ka vastavaid ettepanekuid ja mõtteid – ikka selleks, et vaheajad ei läheks luhta.

Fotod Kaja Udso

Kabes on mäng jõudnud lõpusirgele Marko Paavilaineni ja Paul Sepa vahel.

"Mees tuli metsast"

Kaja Udso, seltsimaja juhataja

Möödunud valla lehes kutsusime huvilisi näitust külastama. Nüüdseks on loomade ja lindude topised taas Soomaal õnnelikult tagasi ja fotonäitustki teel Kihnu Rahvamaja poole. Näituse korraldamise mõtteid mõlgutades ei osanud küll ette näha, et mis võib looduses toimuma hakata meil muidu suhteliselt rahulikult Eestimaal

Topistele Soomaale järele viis kokulepitud päeval vaid vesine jäärada, mida mööda sõitmine (küll napilt 30-se sõidukiirusega) oli, uskuge mind, kõike muud kui meeldiv! Pühapäeval kui näitust üles panime, polnud seltsimajas voolu. Mida suudab paar küünlaleeki meie suures saalis? Läbi laussaju tuli kohale tuua kõik vajalik abimaterjal topiste eksponeerimiseks ja ilmestamiseks: puunotid, pakud, oksad, veetaimed. Kaugele polnud vaja minna. Seltsimaja ümbruses oli murtud puid ja oksa tolleks ajaks juba küllaga. Raadiost võis kuulda hirmutavat informatsiooni tormikahjustustest Viljandimaal ja et Soomaa on vee all ja võib-olla kevadeni. Kas nüüd jäävadki eksponaadid tagasi viimata?

Veeloomad ja linnud

Aga meistrimees, kelle elutööga on tegemist ju ootab ja muretseb!

Lõpp hea, kõik hea! Igatahes esmaspäeval, nagu lubatud, ootas seltsimaja saal näituse külastajaid. Suur tänu näituse kujundaja Aime Vilule ja meie tublidele abilistele Meelis ja Marti Udsole ning Margus Mihhailovile! Aitäh kaasabi eest perekond Sootlale Vastemõisa vallast, Soome Instituudile ja muidugi Peeter Rohilale, kes oma rikkalikust kogust 40 eksemplari meie rahvale vaatamiseks usaldas!

Kõigi ühine töö ja vaev sai tasutud rohke külastajaskonnaga, kelledest pal-

Viimasel päeval külastas näitust ka meister Peeter Rohila ise. Õnneks uputus tema koduni ei jõudnud. Kes Soomaale matkama peaks sattuma, on oodatud meistri kodus, kus võib näha juba palju rikkalikumat väljapanekut.

jud jätsid oma tänusõnad meie näituste külalisteraamatusse, millest koopia saadame kindlasti ka meistrile.

Mõned väljavõtted:

See on väga ilus näitus. Könnid nagu metsas ja tuleb kevade tunne. Siin on ilusad loomad ja lindude hääled. Aitäh selle ilusa näituse eest!

Põssa on nii nunnu! Super kena näitus!

Tore on kohtuda nii paljude tuttavatega!

Väga tore, et teete rõõmu, andes värsket metsasõõmu.

Mõni pole mutti näinud, milline on jäneski, on meelest läinud.

Osake eksponeeritud metsloomadest

Fotod Meelis Udso

Tantsurühm Opsal 20. aastane

Ingrid Pokk

12. veebruaril tähistab segarahvatantsurühm Opsal piduliku kontserdiga oma 20. aastapäeva. Meie rühm tuli esmakordselt kokku 6. veebruaril 1985. aastal Puhja Seltsimajas ja alustas rahvatantsude õppimist teeneka rahvatantsujuhi Kaja Kressi juhtimisel. Juba aprillis suutsime paari kuu jooksul õpituga lavale minna. Aastate jooksul on paljud rühma liikmed vahetunud, kuid viiel esimeses koosseisus alustanud (Kaja, Milvi, Lea, Ülle, Meelis) on tantsulusti jagunud siiani, paljud on rühmas tantsinud 15-20 aastat.

Opsali tegevuse kakskümmend aastat on olnud sündmusterohked. Oleme osalenud kõikidel vabariiklikel ja enamikel maakondlikel rahvatantsupidudel ning arvukatel Puhja valla pidupäevadel. Tore on kodurahvale tantsida, olgu siis tegu jaanipäeva või vabariigi aastapäevaga, memmede-taatide peoga või rehepeksupäevaga.

Erilist rõõmu on meile pakkunud Tartumaa laste folklooripäeva korraldamine koostöös Puhja seltsimajaga, mida oleme teinud juba seitsmel korral. Laste siiras huvi nii vanade rahvamängude kui muinaslugude vastu, usinus laulude, tantsude ja pillilugude õppimisel on vaimustavad! Folkloorikavasid oleme ka oma rühmale koostanud ja õppinud, osalemaks folkloorifestivalidel Eestis, Hollandis, Belgias, Poolas ja Soomes. See on olnud mõnusaks vahelduseks keerulistele ja teinekord väsitavatele autoritantsudele ning võimaldanud välja tuua ka paljude Opsali liikmete talendi laulmise alal.

Kontserdireisid Gruusiasse, Hollandisse, Saksamaale, Belgiasse, Soome ja Rootsi on meid kokku viinud sõpradega Bückeburgist, folkloorirühmaga Tirvelaesj, Karstula ja Saarijärvi rahvatantsijatega, sõprusühinguga Karlskoga-Baltikum. Viimaste abiga on Opsal aastaid vahendanud Puhja valla tarbeks Rootsis kogutud riideid ja jalatseid, mänguasju ja kasutatud, kuid veel heas korras tarbeesemeid, mis valla sotsiaalnouniku vahendusel abivajajateni on jõudnud.

Viimastel aastatel on Opsalit juhendanud rühma kauaaegne liige ja teenekas tantsuõpetaja Vaike Podar. Tema juhtimisel on valminud ka meie juubelipeo kava.

Ootame oma peole endisi tantsijaid, tantsujuhte, sõpru ja kõiki Puhja elanikke!

Ettevalmistus juubeli kontserdiks käib täie hooga.

Foto Enn Pokk

Teid ootavad väsimatud tantsijad Kaja, Milvi, Lea, Ülle, Meelis, Heino, Ingrid, Heiki, Asti, Vaike, Enn, Aarne, Anneli, Marek, Marco, Anti, Ave, Tiina ja Kaido, et veeta koos lõbusa ja lustilise õhtu.

*Niisiis ära unusta:
12. veebruaril kell 19.00,
kohtumiskoht Puhja Seltsimaja.
Tule ise ja võta sõber kaasa!*

D. L. Coburn' i kultusnäidendis Džinnimäng "ristavad kaardid" Ines Aru ja Volli Käro.

Rakvere Teatri kirjandustuba

Päevinäinud verandal kohtuvad kaks üksildast. Mees, kes meeleldi kaarte mängiks ja naine, kes veedaks lihtsalt aega. Nad mõlemad oskavad enda eest seista. Nende lapsed elavad kaugel. Kui neil üldse ongi lapsed? Verandakohtumine korraldub pühapäevast pühapäeva. Ikka džinnimäng. Ikka pühapäevad.

Vaimukas dialoog ja tugevalt läbikirjutatud karakterid loovad pildi kahest nii erinevast inimesest, kes nooruses poleks vaevunud teineteisele ilmselt otsagi vaatama. Sundsituatsioon muudab nad võrdseteks, jättes kummalegi alles nende isikliku mineviku. Konfliktid ja leppimine. Leppimine ja konfliktid. "Džinnimäng" toobki päevavalgele kahe mängupartneri salajased soovid ja tahtmised. Äärmuslikust kirest jonnakasse enesearmastusse kulgev kaardipartii on sobiv hingekosutus neile, kes elule alla pole vandunud ja igavesti nooreks ihkavad jääda. Olgu kogunenud aastaid siis 26 või 62.

Etenduse on lavastanud Eili Neuhaus. Kunstnikutöö Reili Evertilt. Helilooja ja muusikaline kujundaja Kalle Vilpu.

Džinnivaidlus

Tartumaa liikumisrühmad Puhjas

Kaja Udso, seltsimaja juhataja

28. jaanuaril said Tartumaa liikumisrühmad Puhja vallas kokku juba kümnendat korda. Seega toimus väike juubelikogunemine. Kaks esimest aastat Ulila klubis toimunud maakondlik üritus "kolis" pärast klubi sulgemist Puhja Seltsimajja. Tundub küll, et sedalaadi mõõduvõtmisi on noortele tantsijatele väga vaja. Üritus on mõeldud kooliealistele lastele, kes võistlevad kolmes vanusegrupis. Tantse ja tantsijaid olime hindama palutunud žürii koosseisus: Ruben Roos (Tantsustuudio Hetero), Teele Ude (Viljandi Jakobsoni kooli balletistuudio) ja Anngret Sisask (Tantsustuudio Senza). Võistlustules oli 207 tantsulast ja 32 tantsuetteastet. Auväärt žürii pidi välja selgitama igast grupist ühe esikoha väärilise. Nii lapsed kui žürii püüdsid anda endast parima. Ot-sus oli üksmeelne: A - grupi parim Nõo Põhikooli tantsutrupp Triiniks tantsuga "Pesupäev" (juhendaja Ingrid Hamer), B - grupi parim Ülenurme Gümnaasiumi tantsutrupp Fabius 2 ja tants "Shana - na - na" (juhendaja Ulvi Sarapuu), C - grupi parimateks tunnistati Elva Gümnaasiumi tantsutrupp Aerten tantsuga "Stop pressuring" (juhendaja Ulrike Ustav). Meie "Sinilinnu" tantsijad võistlesid nooremas ja vanemas rühmas ja kui- gi esikohad jäid seekord saavutamata, oli žüriil nende tantsu, kostüümide ja

esituse kohta vaid kiidusõnu lausuda. Aitäh tantsulastele ja õpetaja Katrin Hommikule! Korraldajatenäna oleme püüdnud võistutantsimise osalejate jaoks võimalikult pingevabaks muuta. Seepärast ei toimu võistutantsimine ka hinnalistele autasudele. Suurimaks tasuks nii tantsulastele, kui juhendajatele on julgustavad ja innustavad sõnad žüriilt ja kolleegidelt. Eelkõige on Tartumaa liikumisrühmade päev Puhjas hea tuju saamise koht kogemuste ja mõtete vahetamiseks, enese näitamiseks ja teiste nägemiseks ning uute ideede otsimiseks. Igale osalejale jäi üritusest mälestuseks Puhja Seltsimaja pastapliiats. Vallavalitsus kostitas tantsukollektiive maitsva õunakotiga.

Suur tänu rahalise toetuse eest Tartumaa kultuurkapitali ekspertgrupile ja Puhja Vallavalitsusele!

Suurim mure seltsimajas ürituste läbiviimisel on ruumikitsikus. Öeldakse

Vanema rühma tants "Liigutus" (vasakult Liana Uiboupin, Kristel Kuldhaamer ja Auli Uiboupin)

Fotod Meelis Udso

küll, et häid lambaid mahub palju ühte lauta - seltsimajas paraku ainult sel põhimõttel ongi võimalik üritusi korraldada. Igaüks, kes teab kui tillukesed on meie kaks tegelaste riietusruumi, võib ainult ette kujutada kuidas seal riietub ligi 160 tantsulast või meie raamatukogus olematutel ruutmeetritel 50 last! Olgu siinkohal öeldud, et möödunud aastal oli osalejaid 50-ne võrra rohkem. Igal juhul suur tänu kaasabi ja mõistva suhtumise eest raamatukogu juhatajale Leini Laarsile. Loodame väga, et peagi algav remont toob leevendust ka meie ruumiprobleemidele!

Sinilinnu nooremas rühmas tantsib 13 tüdrukut. Tants "Küll ma olen ilus!"

Põllumajandusmaa metsastamise toetus 2005. aastal

Heli Raamets, PRIA pressinõunik

Toetuse eesmärgiks on vähendada põllumajanduslikust kasutusest välja jäänud maade osakaalu ja parandada maastike mitmekesisust. Põllumaa metsastamise toetuseks on tänavu võimalik jagada 55 miljonit krooni.

Toetuse saamise nõuded

Füüsiline või juriidiline isik võib taotleda toetust enda omandis oleva vähemalt 0,3 hektari suuruse põllu kohta. Ühel taotlejal on võimalik saada toetust kokku kuni 30 hektarile metsakultuuri rajamiseks.

Toetatakse:

- 1) metsakultuuri rajamist põllumajandusmaale (2005. ja 2006. aastal);
- 2) toetuse abil rajatud metsakultuuri hooldamist (alates 2006. aastast);
- 3) toetuse abil rajatud metsakultuuri ühekordset täiendamist hukkunud metsakultuuri taastamiseks.

Metsakultuuri rajamisel toetatakse metsapuutaimede soetamist, maapinna istutamiseks ettevalmistamist ja taimede istutamist. Istutada võib 23 liiki taimi, milleks on harilik mänd, keerdmänd, harilik kuusk, must kuusk, serbia kuusk, arukask, sookask, maarjakask, harilik tamm, harilik saar, harilik vaher, harilik pärn, harilik jalakas, künnapuu, euroopa lehis, siberi lehis, siberi lehise vene teisend, jaapani lehis, kuriili lehis, eurojaapani lehis, harilik ebatsuuga, siberi nulg ja punane tamm. Ei või rajada jõulupuustandusi ega istutada pehmeid lehtpuid, välja arvatud kaasikud.

Taimede müüjal peab olema Metsakaitse- ja Metsauenduskeskuse poolt väljastatud tegevusluba kultiveerimismaterjali turustamisotstarbeliseks tootmiseks või pakendamiseks ning metsapuutaimed peavad olema varustatud päritolu tõendava dokumendiga ja soetatud pärast 2005. aasta 1. jaanuari. Kui taotlejal endal on vastav tegevusluba, siis võib ta istutada enda kasvatatud taimi.

Metsakultuuri rajamise eest võib toetust taotleda PRIAs registrisse kantud põllumassiivil asuva põllu kohta,

kui see maa on olnud põllumajanduslikus kasutuses vähemalt üks kord viimase viie aasta jooksul. Üle viie hektari suurusele põllule metsakultuuri rajamise korral peab maa keskmine boniteet olema kuni 35 hindepunkti.

Metsapuutaimed peavad olema soetatud tänavu ja metsakultuur peab olema rajatud 1. juuniks. Taimed tuleb istutada ühtlaselt üle kogu põllu pinna, arvestusega vähemalt 2000 taimet ühe hektari kohta.

Okaspuukultuuri rajamise korral peab iga põllu kohta olema istutatud vähemalt 25% lehtpuutaimi. Okaspuukultuuris võib lehtpuutaimede osakaal olla 10-25%, kui taotlusel on maakonna keskkonnateenistuse kinnitus selle kohta, et metsastatava põllu looduslikud tingimused ei ole sobilikud suurema koguse lehtpuutaimede istutamiseks.

Keskkonnakaitse piiranguga alal antakse toetust vaid nende põldude kohta, mille kohta on taotlusel olemas keskkonnateenistuse kirjalik kinnitus, et seda põldu võib metsastada.

Toetusega rajatud metsakultuuri hooldamiseks võib toetust taotleda alates järgmisest aastast, kokku nelja aasta jooksul. Toetatakse iga-aastast rohimist, niitmist, multšimist ja mulla kobestamist. Hooldamine tuleb teha kogu põllu ulatuses, nii istutatud kui ka looduslikult metsastunud põllu osal, vähemalt 0,3 m raadiuses ümber metsapuutaimet. Hoolduseks loetakse ka aia ehitamist ümber metsastatud põllu ning kaitsevahendi või taimekrae paigutamist ümber metsapuutaimet tüve.

Toetuse abil rajatud metsakultuuri täiendamiseks võib taotleda toetust üks kord viie aasta jooksul, kui hukkunud on vähemalt 25% istutatud taimedest.

Toetuse suurus

Metsakultuuri rajamise toetuse määr koos esimese aasta hooldustoetusega on 13 801 krooni hektari kohta.

Metsakultuuri hooldustoetuse määr on 1205 kr/ha aastas.

Metsakultuuri täiendamistoetuse määr on 2003 kr/ha.

Taotluse esitamine

Taotlusdokumentide vorme saab PRIA piirkondlikest büroodest ja veebilehelt www.pria.ee. Toetuse soovijatel tuleb esitada kooskõlastuse saamiseks metsakultuuri rajamise toetuse taotlus ja põllumassiivi kaart kõigepealt kohalikele maaparandusbüroole ja seejärel keskkonnateenistusele. Maaparandusbüroo kirjutab taotlusele maa viljakuse hindepunkti ning vaatab, et maal ei oleks aktiivset dreanaaži või et metsakultuuri ei rajataks liiga kuivendussüsteemide lähedale. Keskkonnateenistus jälgib, kas maal on kaitsealadest tingitud piiranguid, mis ei luba põldu metsastada. Keskkonnateenistus ja maaparandusbüroo märgivad taotlusele iga põllu lõikes, kas metsastamine on lubatud või ei. Tuleb arvestada sellega, et keskkonnateenistusel on kooskõlastuse andmiseks aega 10 tööpäeva. Maaparandusbürood ja keskkonnateenistused võtavad dokumente vastu kuni 14. märtsini.

PRIA-le tuleb esitada:

- 1) maaparandusbüroo ja keskkonnateenistuse poolt kooskõlastatud taotlus;
- 2) põllumassiivi kaart, millele on märgitud metsastatavate põldude numbrid ja põldude piirid;

Vajadusel ka:

- 3) avaldus andmete kandmiseks põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse, kui taotleja andmeid ei ole sellesse registrisse kantud;
- 4) kaasomanike nõusolek, kui metsastatav põld on kaasomandis.

Taotlusdokumente võetakse vastu PRIA piirkondlikes büroodes 14. kuni 24. märtsini.

Tänavu rajatava metsakultuuri kohta on võimalik toetust taotleda kas 2005. või 2006. aastal.

Taotluste läbivaatamine

PRIA vaatab taotlused läbi ning kontrollib dokumentides esitatud andmete õigsust ja taotleja vastavust toetuse saamise nõuetele. Toetuse määramise või taotluse rahuldamata jätmise otsus tehakse 1. augustiks. Toetus makstakse välja hiljemalt 10. oktoobriks.

Veiste ja uttede kasvatamise toetus 2005. aastal

Heli Raamets, PRIA pressinõunik

Kui eelmisel aastal sai veiste ja uttede kasvatamise toetust taotleda koos pindalatoetustega mais-juunis ja raha jõudis loomakasvatajateni enne jõule, siis tänava käib loomatoetuste ja pindalatoetuste taotlemine eraldi. Veiste ja uttede toetuse taotluste vastuvõtt kestab 14. veebruarist kuni 11. märtsini. Ühelt poolt lihtsustab see PRIA inspektorite tööd, kes ei pea loomi karjamaad mööda taga otsima, vaid saavad loomad laudas ära kontrollida. Teisalt aga on võimalik loomatoetused mullusest tunduvalt varem välja maksta.

Toetuse tingimused

Loomadel, kelle kasvatamiseks toetust küsitakse, peavad olema kõrvamärgid kõrvas ja nad peavad olema 14. veebruari seisuga PRIAs loomade registris kirjas. Loomade kohta tuleb pidada arvestust (karjaraamatus) ja veistel peavad olema veisepassid.

Iga veise kohta võib taotleda kas veise või ammlehma kasvatamise toetust:

Veiste kasvatamise toetust saab vähemalt ühekuune veis (14. veebrari seisuga).

Ammlehma kasvatamise toetust saavad lihavedel ja lihatõu ristandid - nii lehmad kui ka lehmullikad. Mullikad peavad olema 14. veebruariks 8 kuu vanused. Ammlehmatoetust saavad ka piimatõugu lehmad, kes on 14. veebruari seisuga lihavedeliste jõudluskontrolli all ja kellel on 14. veebruarile eelnenud aasta jooksul sündinud vähemalt 50%-lise lihatoe veresusega vasikas.

Uttele kasvatamiseks saab toetust vähemalt 10 ute kohta, kes on hiljemalt 24. aprilli 2005 seisuga vähemalt üheaastased.

Karja suuruse säilitamine

Veise ja ute kasvatamise toetuse saamiseks peab taotleja pidama karjas sama arvu loomi toetuse taotlemise päevast kuni 24. aprillini 2005 (kaasa arvatud).

Ammlehma toetuse saamiseks tuleb pidada kuni 24. aprillini karjas taotlusele märgitud lehma ja lehmullikaid. Ammlehma ei saa asendada ja ammlehmaga, kelle kohta toetust taotleti, ei saa asendada teisi veiseid.

Nõuete rikkumiseks ei loeta seda, kui loomade arv selle perioodi jooksul on

vähenenud taotleja surma või pikaajalise töövõimetuse tõttu, loodusõnnetuse, loomataudi puhkemise või taotleja tahtest sõltumatult looma karjast väljaviimise tõttu ning kui loomade arvu vähenemisest ja selle põhjustest on viivitamatult PRIA-t teavitatud.

Püsirohuma säilitamine

Loomakasvatustoetuse taotlemisega kaasneb taotlejale kohustus esitada ühtse pindalatoetuse taotlemise ajal (2.-27. maini 2005) ühtse pindalatoetuse taotlus, millel loomakasvatustoetuse taotleja näitab oma maakasutuse ka juhul, kui ta ühtset pindalatoetust ei taotle.

Maakasutuse andmeid nõutakse selleks, et tagada edaspidi püsirohumaade pinna säilimine 2005. aasta tasemel. Alates 2006. aastast on püsirohumaade säilitamine üheks toetuse saamise tingimuseks ka loomakasvatustoetuse puhul.

Taotluste vastuvõtt

Loomapidajad saavad PRIA piirkondlikest büroodest taotlusvormi ja loomade registrinumbriga väljatrüki. Taotlejal tuleb väljatrükile märkida, millise registrinumbriga veise kohta ta veise- või ammlehmatoetust taotleb.

Utetoetuse puhul tuleb märkida taotlusele ainult nende uttede arv, kelle kohta ta toetust küsib. Loomatoetuse taotlusi

võetakse vastu 14. veebruarist kuni 11. märtsini PRIA piirkondlikes büroodes.

Taotluste kontrollimine

Kontrollitakse taotlusel loomade kohta esitatud andmete vastavust loomade registri andmetele 14. veebruari ja 24. aprilli seisuga. Jõudluskontrolli Keskus kontrollib ammlehmatoetuse puhul piimatõugu lehmade kuulumist lihavedeliste jõudluskontrolli alla ning vasika sündimist ja veresust.

PRIA kontrollib vähemalt 5% toetuse taotlejaid kohapeal. Taotlejal tuleb ajada loomad kokku või hoida neid nii, et inspektoril oleks võimalik kontrollida loomade kõrvamärke.

Toetuse maksimine

Põllumajandusminister kehtestab veise, ammlehma, piimalehma ja ute kasvatamise toetuse ühikumäärad hiljemalt 30. maiks.

Veise kasvatamise toetust saavad ühikumäära ulatuses vähemalt 8 kuu vanused pullid ja härjad. Vähemalt 8 kuu vanused lehmullikad saavad toetust 0,7 ühikumäära ulatuses. 1 kuni 8 kuu vanused vasikad saavad toetust 0,2 ühikumäära ulatuses.

Toetuse saajad selguvad 10. juuniks ja toetus makstakse välja ajavahemikus 27. juunist kuni 30. septembrini.

Olla või mitte olla

Hilja Toomiste, Rääsi 50. maja elanik

Mõned aastad tagasi luhtunud katse, moodustada Puhja valla Rääsi külas majade ühistu, taaslustus 2005. jaanuaris.

Kuues korterelamus läbiviidud küsitluse põhjal selgus, et ühistu moodustamise poolt on 32 korterit 48-st. Kindel "ei" öeldi kahes korteris. Ülejäänud jäid äraootavale seisukohale.

Võibolla põhjustab elanike suutmatust langetada otsust hädine kanalisatsioon ja vesivarustus, hirm tuleviku ees (suure ja mitme elamispinna valdajad)?

Ei saada aru, et seoses erastamisprotsessiga lõppes hoonete hooldamisel üks ajastu ning algas teine ja ainuvõimalik – ühistu ajastu.

Selle eiramine lõpeb reeglina kor-

terelamu enneaegse amortiseerumise ja elamiskõlbmatuks muutmise. Juba praegu on elamud suhteliselt troostitus olukorras. Välisüksed, trepikojad, elektrisüsteemid jne on väga halvas seisukorras. Ilmnenu on ka hoonete ehitusel läbi lastud vead nagu näiteks maja 50 korter ning maja 7 telliskivi müüritiste vertikaalpraod.

Kõiki üleskerkivaid probleeme on võimalik lahendada ainult ühistul kui juriidilisel isikul kaasates spetsialiste ja eksperte.

Eelnevale tuginedes on minu palav soovitus Rääsi küla korterelamute elanikele, langetada homse päeva nimel üks ja ainuvõimalik otsus – "jah" sõna ühistule.

Tähelepanu kõik "Sinilinnu" vilistlased!

Tulge vilistlaslaagrisse! Kas mäletate veel meie imevahvaid Pärnu-laagreid? Linnamänge, hilisõhtu-si ujumisi, laagri pulmi, vabaõhuesinemisi, piknikke muruplatsidel ja muid vahvaid ettevõtmisi? Küllap mäletate! Aeg-ajalt mõnega Teie hulgast kokku saades oleme rääkinud, et peaks need sündmused elustama ja tegema ühe VILISTLASLAAGRI. Ikka nii nagu see tookord oli - toimkondade ja treeningtundidega, ürituste ja ettevõtmistega. Ja ikka Pärnus! Meenutame, kuidas kõik oli. Käime rannas, seisame (hoolimata vanusest ja kehakaalust) veel kord stange ääres, peame laagri pulmi... Ja võib-olla mõtleme midagi eriti põnevat välja järgmiseks kevadeks - saab meie armas "Sinilind" ju peagi 20. Vilistlaslaager saab toimuma 29.-31.juulil 2005 Pärnus Sütevaka Gümnaasiumis. Oodatud on kõik, kes kunagi trupis tantsinud või "Sinilinnu" sõpradena laagrilised olnud. Vajalik eelregistreerimine kuni 1.juunini 2005 Puhja Seltsimajas (745 1344) või tantsuõpetaja Katrini telefonil 566 76047. Laagri osavõtumaks 150 EEK. Olete väga oodatud!

Teie Katrin

TEADE

Puhja Vallavalitsus korraldab avaliku suulise enampakkumise 3-toalisele korterile Ulila alevikus Kesk 14-22. Korterihind on 25 000 (kaksikümne viis tuhat) krooni. Ostuhinnale lisandub maa maksumus 1500 krooni ja korteriomandi seadmise kulu 18 krooni.

Korterihind enampakkumise läbiviimise Puhja vallamajas 17.veebruaril 2005.a. algusega kell 10.00. Enampakkumisest osavõtjate registreerimine samal päeval alates kella 9.30 – 10.00 vallasekretäri juures.

Info telefonidel 730 0643, 730 0644 või 730 0641.

Puhja seltsimaja annab teada

Kaja Udso, seltsimaja juhataja

Laupäeval, 12. veebruaril kell 19. 00
segarahvatantsurühm OPSAL - 20
Olete oodatud sünnipäevakontserdile!
Tasuta

Kolmapäeval, 23. veebruaril kell 12. 30
VALLAVANEMA VASTUVÕTT
TUBLIMATELE KOOLIÕPILASTELE

Kolmapäeval, 23. veebruaril kell 19 .00
tiitlite AASTA INIMENE 2004
üleandmine ja vabariigi aastapäeva
KONTSERT
Tantsustuudio HETERO etendus "Helin"
Tasuta.

Neljapäeval, 24. veebruaril
Nõo kultuurimajas tantsumemm
Helju Mikkeli 80. juubeli KONTSERT
Osalevad seltsimaja rahvatantsurühmad.

Neljapäeval, 24. veebruaril kell 18. 00
Puhja Maanaiste Seltsi
JUTUTUBA
Tähistame koos vabariigi aastapäeva
ja tutvume "Tupperware" toodanguga.
Oodatud on ka mitteseltsiliikmetest huvilised!

Reedel, 25. veebruaril kell 21. 00
õhtu ansambliga PS TROIKA
Lauad ettetellimisel. Osamaks a'100.-krooni tasuda
Hiljemalt 21. veebruariks seltsimaja või Piilu baari.

Reedel, 04. märtsil kell 15. 00
PENSIONÄRIDE PIDU
Teekõrvase võtame ise kaasa.
Valla buss toob peole Mõisanurmest 14. 00,
Ulilast 14. 15, Rämsist 14. 20, Järvakülalt 14. 30
Tasuta.

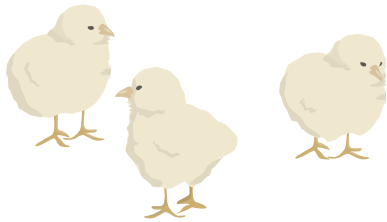
Teisipäeval, 22. märtsil kell 19. 00
Rakvere Teatri etendus
"DŽINNIMÄNG". Osades Ines Aru ja Volli Käro
Pääsmed 60 ja 50 krooni.
Eelmüük alates märtsikuust tööpäeviti
10. 00 - 13. 00
Pääsmeid on võimalik broneerida ka
telefonil 745 1344.

ÕNNITLEME

Kaili & Jüri Karu
sündis tütar *Maris*
08. 01. 2005.

Evelin Sults & Tuljo Pihlik
sündis poeg *Helar*
28. 01. 2005

ÕNNITLEME EAKAID SÜNNIPÄEVALAPSI

94	Hilda Parv	Ulila alevikust	19.02.
93	Alma-Johanna Kriisa	Puhja alevikust	15.02.
90	Elfriede Jänes	Puhja alevikust	07.02.
84	Aleksandra Timofejeva	Ulila alevikust	21.02.
83	Anita Reeben	Võsivere külast	08.02.
82	Maria Torgašova	Puhja alevikust	07.02.
81	Arno Sütt	Puhja alevikust	09.02.
80	Jaan Naarits	Puhja alevikust	10.02.
80	Juliana Persidskaja	Ulila alevikust	19.02.
75	Olga Tverdoljubova	Rämsi külast	18.02.
70	Niina Kuznetsova	Rämsi külast	10.02.
70	Emiilie Habalainen	Puhja alevikust	12.02.

MÄLESTAME

Mihhail Berjozov
05.10.1930 – 19.01.2005

Vladimir Tsarev
16.11.1931 – 29.01.2005

Aavo Mutt
23.10.1935 – 01.02.2005

Kogumisvõistlus "Naisena ülikoolis"

Eesti Rahva Muuseum kuulutab välja kogumisvõistluse „Naisena ülikoolis”, kuhu on oodatud naisüliõpilaste mälestused ja fotod oma õpinguajast.

Antud võistluse eesmärk on materjali kogumine näituse „Kuue samba kutse. Naisena Tartu Ülikoolis.“ tarvis (avatakse 27.oktoobril 2005 Eesti Rahva Muuseumis).

Isiklikud meenutused võib kirjutada vabas vormis või kasutada abimaterjalina küsimustikku, mille leiab Eesti Rahva Muuseumi kodulehelt aadressil www.erm.ee. Oodatud on isiklikust aspektist lähtuvad meenutused õppetöö, elamistingimuste, vaba aja veetmise ja muudel üliõpilaselu puudutavatel teemadel. Mida põhjalikumalt ja emotsionaalsemalt üliõpilasaega meenutatakse, seda väärtuslikum on materjal muuseumi jaoks.

Kaastöid ootame 30. aprilliks aadressile: „Naised ülikoolis“, Eesti Rahva Muuseum, Veski 32, Tartu 51014 või e-postiga: riina@erm.ee. Parimaid osalejaid ootavad auhinnad.

Tekkivatele küsimustele vastavad Riina Reinvelt (tel 742 1183, e-post: riina@erm.ee) ja Kristel Rattus (tel 742 1279, e-post: kristel@erm.ee).

Agnes Aljas,
Eesti Rahva Muuseum, avalike suhete sekretär
J. Kuperjanovi 9, 50409 Tartu, tel. 742 2040,
www.erm.ee

KOOLITUS

Tartu Koolitusfirma SLA (Suur Lilleaed) korraldab aiakujunduskursuse 80 tundi koos aiaplaaniga. Kursus toimub Tartus Hiie 44 laupäeviti 10.00-17.00 Esimene kogunemine 19.02.05. Info telefonidel: 742 1249; 566 21299; 748 2437; 539 00376

RENDIN

põllumajandusmaad.
Tel. 513 6556 Anti Mets

PUHJA VALLA LEHT

VÄLJAANDJA PUHJA VALLAVOLIKOGU JA VALLAVALITSUS 61301
TARTUMAA TEL. 730 0641
TOIMETAJA GERLI RATAS TEL/FAKS 735 1268;
E-POST: GERLI.RATAS@MAIL.EE
TRÜKITUD OÜ TARTUMAA TRÜKIKOJAS
TRÜKIARV: 1050